

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gl. 60 kr., za pol leta 2 gl. 40 kr., za četrlet 1 gl. 30 kr. V tiskarnici sprejemana za celo leto 4 gl., za pol leta 2 gl., za četrlet 1 gl., ako zadene na ta dan praznik, izide „Danica“ dan poprej.

Tečaj XLI.

V Ljubljani, 2. listopada 1888.

List 44.

Čertice iz Srbije.

(Katoličan med serbskimi nekatoličani.)

(Dalje.)

Zakrament sv. kersta se deli v cerkvi, v svečnikovi sobi, pa tudi ide se na dom kerstit; s kerstom ob jednom se podeli tudi „zakrament potverde“ (birmе); toraj jo navadno vladika ne deli, nego vsaki svečenik, kateri kersti. Bistveno ni mnogo drugače pri kerstu, kakor pri nas, samo vode je več treba, ker se potaplja, pa tudi samo obliva. Svečenik dobi v dar pri tem lepo maramo, otirač iz tenkega platna, sira, jajc, pa tudi sreberu ali zlat denar. — K spovedi, obhajilu bi imeli večkrat hoditi, pa ne marajo; včasih tudi zato ne, ker popi zahtevajo za oboje, da se jim mora nekaj denarja dati. Bolniki na smertni postelji se dostikrat zane-marjajo. Po popa pošljejo, on dojde samo s knjigo, da molitvico učini nad boleznikom za dar. — Bolji in skerbneji bolnika spovedo in poslednje olje mu podelijo, ali tudi vse tri zakramente.

Mladeneč dijak, ki doverši peto razredno višje izobraževališče, nekteri tudi vso gimnazijo, ide za nekoliko več časa domov, izbere si nevesto in se vjenča (poroči) z njo; čez nekaj časa gre v „kleriško izgojišče“; nekaki seminarium, na pretergane čase. Potem ga zaredi (posveti) vladika za popa, služi prvo liturgijo (novo mašo) slovesno, objavlja se tudi gostija. Večinoma pa sedaj mora pred doveršiti svečeniško šolo, onda se oženi, nato je posvečen. Že „zapopjen“ se potem ne sme ženiti; tudi ako mu umerje prva žena, se ne sme več oženiti.

Zakrament ženitbe (zakon) se deli večinoma le v nedeljo pred in med liturgijo; kterikrat pa tudi brez liturgije, navadni dan.

Umerli se nosijo odkriti „k sprevodu,“ pokopu. Svečenik, ali njih več, dojde v cerkveni črni liturgični opravi na dom, cerkvena zastava se nosi, mnogo gorečih sveč, zvonovi zvonijo. Prvo se zanese pokojni v cerkev, za mnoge se opravlja liturgija. So pa tudi mnogi mertvaški sprevedi popoldne, brez liturgije. V cerkvi postavijo nosila z odkritim truplom, lepo oblečenim, v sredino cerkve. Pevajo se molitve, psalmi in druge žalostne poslovne pesme. Spremljevalci idejo okolo merliča trikrat, vsak mu kaj reče, največ pa zdihovaje

rekejo: „Dragec, draga, spavaj v miru, Gospodine smiluj se mu, njoj; Bože podieli mu, joj, miloserdje svoje i. t. d. Vsi sežejo umerlemu v roko, mnogi ga pa na obraz poljubljajo med milim plakanjem. Ako je grobje (pokopališče) blizo, idejo vsi do groba; ako pa ni, denejo mertvega na kola, svečniki idejo na druga kola; rodbinci in iskreni prijatelji na svoja kola, in se odpeljejo na miredvor; ostali pa gredo od cerkve domov.

K nedeljam in zapovedanim praznikom zvoní večernice popoldne ob 4ih ali v predpraznik; vselej se zberó svečeniki v cerkev in med tem zvonilom opravljajo pete cerkvene večernice, tudi pri tem opravi se z blagoslovljenim dišečim „tamjanom“ (kadilom) kadí. Jednake večernice so v nedeljo in zapovedani praznik popoldne. Angeljevega čenjenja nikjer ne zvoní; v mnogih krajih zvoní o poldne k molitvi.

Razkolna duhovščina v Srbiji je še zadosti dobro olikana in podučena; mnogo bolje, nego bolgarska, bosanska itd.

Svečenstvo ima slabe dohodke, pa precej obširna zemljišča. Za cerkvena opravila (štolo) večinoma dobiva darov v blagu, nekoliko pa tudi v denarju. Večje župnije na deželi imajo po dva svečenika, manje po jednega. Malokje je svečnikova hiša pri cerkvi, jeden stanuje v tem selu, drugi v drugem, mnogo krajev je daleč od cerkve; vsak opravlja jeden del župnije, kadar je služba božja prihajata k cerkvi. Ljudstvo ima malo spoštovanja do njih. Nekteri psujejo: „Šta ćemo, pop jest kao mi, ima ženu, puno djece; a kad umre mu žena, onda jest još gorje; jerbo navičen jest žene, a drugu ne sme da uzme. Službu čini samo na vidjelo, a živi gorji nego mi.“

So pa med njimi tudi taki, koji so od naroda jako čislani, spoštovani in ljubljeni.

Kršćanski nauk se v cerkvi ne uči; kar se ga deca naučijo v šoli, to nekoliko ohranijo; sedaj je še to dobro, ker so šole v vsaki občini; ali pred nekaj časom jih ni bilo. Ljudje so v verskih rečeh jako nevedni; vendar pa gre mnogo verskega od ust do ust in se med narodom ohranjuje; toda veliko vraž in bajk je vmes.

Otroci se doma malo učé moliti, — samo prekrižati; stari ljudje pravijo, da je v tej reči prejšnje čase bilo bolje.

V „častnem postu“ (40dnevnom) so pogostoma pridige (homilije) v cerkvah, tudi nekatere praznike.

večinoma predpisane in čitane. Drugekrati čuje ljudstvo v cerkvi med liturgijo samo list in evangelije.

Kakor sem pa že omenil, dojde malo, skoro nič, naroda navadne nedelje in praznike v cerkev. Bil sem nekaj časa na deželi, tri ure hoda od mesta Šabac a, proti judovzhodu, v prav lepi okrajini, valovito brežulj-kasti. Na prijetnem homcu stoji verlo častita župnijska cerkev, v Jeloviku. Neko nedeljo grem jo pogledat. Došel sem ravno o času, ko se služi liturgija. V cerkvi bila sta obadva svečenika v navadni duhovski obleki, jeden imel je štolo na sebi, ktera je take oblike: tkanina je debelo svilená, vsa z zlatimi križci pretkana; na zgornjem kraju ima odpertine, da se zamore preko glave na vrat dejati, lepo se okroži okolo vratu in ramen; spredaj od podvrata visi doli do podkolén, ali še dalje, pa le jeden sam do 40 cm. širok komad, na krajéh z zlatimi prevoji, portami, zarobljen; na spodnjem koncu ima široke zlate verpce, franže, malo višje krasen, zlat vшит križ. Slična je ta gerško-iztočnoga obreda štola velikemu škapulirju benediktinskega, karmelskega in trapistovskega reda; s tem razločkom, da zadaj po herbtu doli ne visi.

Omenjena svečenika sta v prezbiteriji za Ikonosto popevala cerkvene molitve. Jeden zagrinjalo nekoliko odgerne; pogleda, je li kaj ljudi v cerkvi: ni jih bilo, razven jaz in cerkvenik. Sedaj pokliče cerkvenika, naj dojde v prezbiterijo, mu nekaj pošepetá, in — hajdi cerkvenik v ték iz cerkve; čez nekoliko časa donese liturgično opravo, svečenik se začne napravlјati, dojde cerkveni pevač in liturgija se začne. Ker ni tu poleg cerkve šole, kajti je v drugem selu poleg občine, zato ni šolarjev v cerkvi. Pozneje je došlo v cerkev 7 moških in 3 ženske. Po dokončani službi božji vprašam cerkvenika, zakaj je tako bežal po opravo? Smejé mi poveduje potem sledeče: „Kad te jest pop vidio u crkvi i saznao, da jesi stranski, brzo me šalje, da donesem sv. odjelo sa crkvenoga hambara (hramič) poleg cerkve, da služi sv. liturgiju.“ Vprašam ga, „bi-li ne-sluzio, da nije mene bilo?“ Odgovori: „Ne bi, ne; kada jest malo, ali ništa naroda u crkvi, samo proste, koje osobe; onda nesluži sv. liturgiju, nego samo malo pjeva, ja pako zvonim, kao, da se služi sv. liturgija, da narod čuje. Dojde pako koji odličniji ali stranski, onda ovrši sve.“

Spervega so Serbi proti ptujemu in neznanemu človeku jako nezaupni, posebno na deželi seljaki; kadar se pa spoznajo, so prav vljudni in istinito prijateljski; poglavita reč pa je, ako pozna in verši njihove običaje in govori slovensko v njihovem narečju. Serbski slavenski govor se mi med vsemi slovenskimi zdi naj lepši, gladek, čist, prijetno zvučen in izverstno kretljiv, in to pri prostem kmetiškem narodu. Naglasovanje in mnogo besedi slavenskemu čistemu govoru bolje podobno in jednako, kakor hervatki govor, tako tudi mnoge besede.

V Srbiji se vse tiče, kralju, knezu, generalu, vladiku in svečenikom vsaki reče ti, kakor naj nižjemu seljaku. Gospod se nikomu ne reče, kakor samemu Bogu. Kralju reko gospodar. Gospé ni nobene, samo Božji Materi reko „presvieta Gospa.“ Vsi drugi družinski predpostavljeni so: gazda, gazdarica; bodisi kmetiški ali meščanski. Zopet drugi, ki so v duhovskem ali državne službe stališču, imajo samo naslov dotične službe, brez pridevka „gospod.“ To pa je pravi slovenski običaj. Pri nas, smo od nemcev privzeli: Vi, Oni, Njih i. t. d. in „Vi“ ni nič bolj klasično memo „Oni“, če tudi slovničarji pogubljajo „od-sebe vikanje.“ Gospod, gospa, gospica je pa že vse, da le, kake čudno namerdnjene cape nosi; že mali šterkolini so gospodje

in kedo zna, kaj že vse! Tudi ni naslovov: Blagorodni, visokorodni, in enaki so izposojeni.

(Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Od gorenjske strani. (Odperto pismo spoštovanim, zlasti pa bogoljubnim in premožnejšim stanovnikom sloveče in starodavne fare Šmartinske pri Kranji.) Kaj, uam se piše? in po poti očitnosti? utegnili bi začudeno vprašati spoštovani farani Šmartenski. Zakaj neki?

Odgovor nemudoma — tu ga imate:

Na večer 26. t. m. bral je pisalec teh verstic v „Slovenca“ št. 246 dopis iz Hrenovic od dne 16. okt., ki pripoveduje, kako da se je na visoki gori Nanos-u iz razvalin stare cerkvice sv. Brikcija vzdignilo novo svetišče, posvečeno imenovanemu svetniku. Naslednje jutro se mu je pa zgodilo prav tako, kakor so nekdanji neki prespoštovani gosp. tajmošter rekli: „Če mi kaka reč drugač nikoli ne pride v misel, v cerkvi med sv. mašo se to gotovo zgodi.“ In tako zgodilo se je tudi pisalcu. Misli pa so se razvile tako-le: Ko je bil on še majhen otrok, hodil je s svojo ljubo in blago sestro prav rad pogostoma na romanje k sv. Joštu. Že takrat se je vselej z nekakim otožnim čutom ozeral na razvalino cerkvice sv. Marjete na Šmarjetni gori, okroglem homcu na Šmartnem.*) in opráševal po vzroku njenega razpada. Ako se prav spominja, reklo se je, da je udarila nekdanj strela v njo, vsled te nesreče je pogorela, in zgrudila se v žalostno podertino. In čudno! — skoraj vselej, kadar je prišel pisalec poznejše v obližje Šmarjetne gore, ozel se je tehotoma, ne vedoč zakaj, ravno na njeno gólo téme. Popis posvečevanja novo-pozidane cerkve sv. Brikcija v dan 14. okt. t. l. pa je zbudil v njegovi glavi misel, in sicer v cerkvi med sv. mašo: Kako blagi čin bi bil pač, ko bi Šmartinski farani posnemali prelepi zgled ne le starodavnih sprednikov, ki so v naši deželi po hribih in ravninah postavili toliko lepih svetišč, kar se pa ponavlja tudi naše čase vedno in vedno: kaj, ko bi se tudi oni oserčili, ter iz razvaline stare nekdanje cerkve sv. Marjete storili zrasti lepo, novo! Saj je znano, da je sv. Marjeta sloveča, mogočna svetnica in pomočnica; Kranjska dežela postavila je njej na čast veliko lepih cerkvá, kako izgledno bi bilo, ako bi se zveršil ravno omenjeni nasvèt tudi pri Šmarjetni gori. Nedvomno bi sosednji in premožni Kranj Šmarčanom ne odrekel v tem zdatne popore; vsa po naravi že tako krasna okolica bi se tako pomnožila z novim kinčem; sv. Marjeta bi pa darovalcem in častilcem poplačala njihov trud in stroške s časnim in večnim blagrom. Zerno je s tem vsejano, sv. Marjeta, vneti Šmartinski farani in sploh blage duše pa naj bi pripomogle, da kalí in rodi sad v obliki lepe nove cerkve na Šmarjetni gori. Ako se pa ne more zgoditi, s temi versticami tudi ni nihče nič oškodovan, in naj dobra misel le misel ostane.

***k.

*) Je li slučaj ali migljaj Previdnosti? O ravno tej razdjani cerkvi sv. Marjete nam je govoril te dni drugi spoštovan Gorenec, ko je bilo v 43. šte. „Zg. Danice“ ravno tisto poročilo o cerkvi sv. Brikcija. Rekel je nekdo: Ko bi bil jaz izmed tucih, ki imajo stotisučake v žepu (ali pa v hranilnicah), bi tudi na sosednji gori zraven Šmarne gore dal zidati cerkev Marijinega ženina, sv. Jožefa; omenjeni poštenjak pa je na to misel nasnoval pripoved o podertinah cerkve sv. Marjete.

S—r.

Od sv. Gregorija. (*Blagoslovljenje cerkve.*) Mnogo-krat se primérja cerkev lepemu vertu, v katerem rastejo prijazne cvetlice, ktere razveseljujejo verne in jim napravljajo mnogo koristnega in prijetnega. Ktere so pa one cvetlice? Take cvetlice smemo imenovati cerkvene slavnosti. Eno tacih cvetic naj podam čast. bralcem „Zg. Danice.“ Razun farne cerkve imamo v fari še podružnico sv. Urha. Ta cerkva je bila prav v slabem stanu; imela je lesen strop, skoz kterega se je videlo podstrešje. Dolgo časa je čakala zdravnika, da bi se je usmilil. Že več let so se pomenkovali, da bi si jo popravili; pa ostalo je le pri lepih besedah, in ni prišlo do trdnega sklepa. Lansko leto smo poderli podstrešje in strop, ter vzdignili cerkev in jo pokrili z opeko, tudi napravili več oken in večja, tako je cerkev dobila ves drugi obraz. Bilo je torej skrbeti še za snažno notranjo opravo. Mnogo truda je dalo, kajti že poprešnje popraviljenje je stalo okoli tisoč forintov; pa z Božjo pomočjo smo tudi preskerbeli čudno notranjo opravo, ker ena sama hiša je dala 100 gld.; druga pa 50 gld. Tako smo začeli cerkev zaljšati letos in, hvala Bogu, tudi smo dodelali. Pretečeno 21. nedeljo po Bink. so prečastiti gospod kanonik-dekan Martin Skubic cerkev in veliki oltar blagoslovili in v gniljivem govoru so priporočevali, da naj verui z veseljem obiskujejo cerkev. Prišli so tudi preč. gosp. župnik iz Sodražice k slavnosti. Obema prečastitima gospodoma priserčna hvala! Veruim pa mnogo dobrega sadú! Tega smemo pričakovati, ker so nekteri dali prav radi in obilo podporo, da se je mogla prenoviti cerkva. Ne morem popisati veselja, ktero občutijo ljudje; sploh govorijo hvala Bogu, da imamo zdaj lepo cerkev!

Iz Teržaške škofije, 7. oktobra 1888. (*Sv. Rožni venec. 1. Tertine bolezni. 2. Lek proti strupu. 3. Rožnovenska cerkev Terstu.*) (Dalje.) Cerkveni pisatelj Peter Kapuvanski piše o pomenu korenin: „Korenika Kristusova je Davidov oče Jese (— po znani pesmi: Tud' ver'je v tvoji ljub'ga Sina, spočet'ga od svet'ga Duha; ko Jesova ga korenina, v deviškem cvetju je svetela —), korenika sv. Cerkve je Kristus; korenika svetnikov je Cerkev; korenika dobrih del je sveta volja, čisti namen, prava vera; korenika vere oznanovanje božje besede; korenika vere oznanovanje božje besede; korenika prihodnje slave (zveličanja) je vera z dobrimi deli vred. — Korenika vsega hudega pa je hudo poželenje, navdajanje hudobnega duha, grešne misli, zlobna upornost.“ (Dursch, Symbolik II. p. 163.)

Sploh smemo terditi, da je živa vera zdrava korenina slehernega dobrega dela, torej tudi prave, Bogu dopadljive molitve, kajti „brez vere je nemogoče Bogu dopasti.“ (Hebr. 11, 6.) Kakor drevo dobiva sok iz korenin, tako „pravični iz vere živi.“ (Hebr. 10, 38.) Kjer peša vera, peša, se vé, tudi molitev, in obratno, več ko je v kakem kraju ali družini molitve, ondi smo prepričani, da je več vnetost vernikov. Verska vne-marnost je tista pogubonosna tertua uš, ki po dušnih vinogradih spodjeda koreninice kerščanske pobožnosti. Recimo, da je mladina koren človeškega društva, kajti po koreninah se ravna deblo in vejave, čim močnejše so one, tim lepše vzraste drevo: „če je korenika sveta, so tudi veje“ (Rim. 11, 16.), — smemo tudi brezverske učilnice imenovati pravo tersno uš, ki spodjeda korenike narodov. Vlada, društva, posamniki se veliko trudijo, kako bi v okom prišli preteči nevarnosti, da sitna živalica, ne ugonobi vinogradov, in vendar je terta rastlina, ki se v ogenj verže, ako sadú nima. Večjega napora so vredne plemenite tertice v vinogradu Gospodovem, da se ohranijo zdrave, čverste, plodovite.

Tertino deblo mora biti navezano na kol ali drevo, sicer je tako slabotno, da ga lastna teža le k tlam vleče, in grozdje na taki povaljani terti gnije. Človeška duša, vsled izvirnega greha jako oslabiljena, mora tudi imeti podporo, na katero še mlada se naveže, ali pa se je pozneje tudi sama z vilicami sklepa. Tako drevo, katerega se ima kristjan oklepati, je pred vsem najplemenitejši les sv. križa. Saj poje sv. Cerkev (na veliki petek): „Crux fidelis“ itd. — Križ preljubi, ti edino plemenito si drevó. V gojzdu tako ne priraste, germ, rastlina ga ne dá.“ Ako prisposodljamo veseli del sv. Rožnega venca s korenino, ker skrivnosti večlovečenja rojstva, mladosti so našemu umu temne, kakor korenine, ki so zakrite v temnem krilu zemlje; — smé se primerjati drugi del — žalostni sv. Rožni venec — z deblom, ki očito na svetlem raste. V temni noči se je Kristus rodil, a o belem dnevu, o poldne se je dal križati. Kaj se bo terta sramovala zató, ker je na kol navezana? Tako se kristijan ne smé sramovati križa Kristusovega, nego veliko več se edino z njim ponašati: „Bog ne da, da bi se s čim drugim hvalil, razun s križem Gospoda našega Jezusa Kristusa.“ (Gal. 6, 14.) Najsvetejša duše so se tesno oklepale in deržale križa, dobro pomnivše besede Gospodove: „Kdor ostane v meni in jaz v njem, ta bo rodil veliko sadú. Kajti brez mene ne morete ničesar storiti“ (Jan. 15, 5.), in izjave velikega apostelja: „s Kristusom sem na križ pribit; živim, pa ne več jaz, ampak Kristus živi v meni.“ (Gal. 2, 20.) „Tertinemu deblu so škodljivi káparji, male živalice, ki se prisesajo na terto, in so podobne majhni gerbi, sedeči na lubu. Káparji slabé terto, ker ji izpijajo potrebni sok.“ (Erjavec o. c. str. 328.) Kápar je kakor mali trebušček na deblu, tako omenja sv. Pavel o nasprotnikih križa: „mnogo jih živi, ktere sem vam mnogokrat imenoval, zdaj pa jih tudi jokajoč imenujem sovražnike križa Kristusovega, katerih konec je poguba, katerih Bog je njih trebuh.“ (Filip. 3, 18, 19.) Prevelika skerb za trebuh je dan danes jako navadna bolezen. Životna debelost (polysarkija) in tolsča je novosegna bolezen našega veka. Živelj uporablja svojo najboljšo moč, da nadvladuje in prebavlja obilno tvarino hrane, in kar ne prejde v mesó žile in kite, se vsega kot tolsča, — ta je najneplemenitejša snov človeškega trupla, in je priča, ki se s tehtnico dá dokazati, da je hrana preobilna.“ (Stöhr. Pastoralmedizin p. 30.) Nekdanja latinska prislovica velí: „Plenus venter, nec studet nec orat libenter“ — poln trebuh ne misli in ne moli rad.

Terte v močni debeli zemlji so navadno bolj bolane, kot one, ki so posajene po višjih solučnih vinogradih, kjer so bolj suha tla. Le trezen človek rad moli sv. Rožni venec, bogatinom, zavaljubom, ali zapravljivim pijancem taka molitev ne diši. Káparja lahko zapaziš, in odpraviš, ako spomladi ali jeseni močno napadenim tertam ostareli lub oddergneš in z jedkim apnom pobeliš. Slično je lahko videti nezmernost v jedi in pijači, in kako se ta napaka odpravi, ni treba imeti velike učenosti, da bi človek to znal.

Terte ne gojimo zaradi korenin, niti zaradi debla in lesá, temuč zaradi sladkega sadú in „vinca z goré, ki greje serec.“ Vse molitve in posebno sv. Rožni venec nas imajo vterjevati v živi veri, zaupanji in ljubezni do Boga. V merzli zimski dobi, ko narava spi, in so daljše noči, molimo sv. Rožni venec veseli, da ostane v nas vedno živi koren in svetla luč sv. vere. V kratkem spomladnem času, ko se vse prebudi in z veseljem upanjem nas navdaja, molimo žalostni del, spominjajoč se Kristusovega terpljenja in zasluženja, v katerem je zastavljeno vse naše zaupanje: „Takošno zaupanje imamo

po Kristusu v Boga, ne kakor da bi premogli iz sebe kaj misliti, kakor sami iz sebe, ampak naša zmožnost je iz Boga.“ (II. Kor. 3, 4. 5.) V tretji najdaljši poletni in jesenski dobi molimo del, da zraven žive vere v prihodnje vstajenje, in serčnega hrepenenja „po tem, kar je gori, kjer sedi Kristus na desnici Božji“ (Kol. 3, 1), dozori v nas sladki sad sv. Duha: „ljubezen, veselje, mir, potrpeljivost, milosrčnost, dobrotljivost, prizanesljivost, krotkost, zvestoba, zmernost, zadržnost, čistost.“ (Gal. 5, 22.) „Sad se imenuje to, kar rodi rastlina, kadar je nje rašča dovršena, in ima v sebi nekaj prijetnega.“ (S. Thom. Ag.) Naj viša stopnja razvijanja rastlinskega je sad, in ta mora v sebi imeti nekaj sladkega. Dušni sad pa je vsako dobro delo, po katerem se človek razveseljuje, pravi isti Tomaž Akvinski. Da sad dozori, mora sonce nanj pripekati in ga prekuhati, tako v raznih težavah mora človek dozoreti za nebasa, na katera se spominjamo posebno v tretjem delu sv. Rožnivenca v treh skrivnostih: „Jezus, ki je v nebasa šel, ki je Devico mater v nebasa vzel, in jo v nebesih kronal.“ Vsaka pokora pa se za sedaj ne zdi prijetna, temuč bolj, pozneje pa daja tem, ki jih je vadila, miropolni sad pravice.“ (Hebr. 12, 11.)

Pravijo, da je po celem svetu do 400 plemen terti, ki se po perju in grozdju in vinskem okusu razločujejo. Še silno večja množica je raznih svetnikov in svetnic Božjih. „Potem sem videl veliko množico, katere nihče ni mogel prešteti iz vseh narodov in rodov, in ljudstev in jezikov stati pred sedežem in pred Jagujetom“ (v nebesih). (Razod. 7, 9) A vsi ti so z velikim trudom in naporom, podpirani od milosti božje, zadobili večno zveličanje. Znojili in potili so se premagovavši skušnjave in zatiravši strasti, kakor da obrezujejo plemenito terto svoje duše, ter gnojili so ji s postom, molitvijo, pokoravanjem, bdenjem, solzami, s poslušanjem, premišljevanjem božje besede, s pogostim pobožnim prejetjem svetih zakramentov. Preobilo perje in jalove mladice so pridno trebili, delivši miloščujo po zmožnosti, in ogibaje se svetnih nečimurnosti. Vendar puščali so zelenja dovelj, kajti perje so drevesna pljuča, pravijo naravoslovci. Kakor mi dihamo s pljuči, tako rastlinstvo vsrkujе zrak po zelenem perju. Učeni so preračunali, da vsak dihalec, ki ga storimo, da v se vdišemo naj manje pol litra zraka, delavci pa in vsi, ki se čvrsto gibljejo, ali kadar človek po stermini pleza, vsak dihalec tudi poserka dva do tri litre zraka. Mirno sedé, človek v jedni minuti dvanajstkrat diha, torej popije šest litrov zraka, v eni uri 360 litrov in cel dan najmanje mere 8640 ali okolo devet tisoč litrov. Kakor je med vinom in vinom velik razloček, tako tudi med zrakom. Brez zraka niti pet minut ne moremo živeti.

Duševni zrak pa je milost sv. Duha. V tem čistem, zdravem, sladkem pa nadčutnem zraku (vzduhu) so svete duše dihale, in kadar se je po grehu količkaj kužnih drobcev v ta angeljski vzduh vmešalo, kako so na vso moč si prizadevale, da po čisti skesanosti spovedi pridejo zopet v čisto nebeško ozračje. „Usta svoja odpiram, in na moč diham, željám tvojih ukazov!“ (Ps. 118, 131.) Ako perje pred časom odpada, ali od viharja, ali po toči, ali objedeno od živali in od ljudi osmukano, ne more sad prav dozoreti, in nima pravega okusa. Perje je očitna zunanja služba božja, kjer se ta bodisi postavno ali po vmemarnosti odpravlja — ne bode sijajnega vspeha pri odgoji mladine. O pravičnem človeku pravi psalmist: „da je enak drevesu, ki je zasajeno ob potocih, in daje sad ob svojem času, in njegovo perje ne obleta (Ps. 1, 3.); nasproti pa tarna prerok: „Vsi smo odpadli kakor listje, in grehi naši so nas liki veter odtergali.“ (Iz. 64, 6.)

Zeleno tertino perje vene v spomladi valed poškovdovanja rilčkovega in zavijačevega, ki zvija mlado perjiče v smodki podobne zavitke, ali pa se posuši, kakor osmojeno od strupene rose — peronospore. Tako dandanes veliko mladih ljudi oboli na pljučih in vene valed preranega pušenja tobaka, in zavživanje „strupene rose — vodke“ žganja. Rilček in zavijač (tertjon) sta kaj lična keberčka, a veliko kvar delata. Smodka in „španjoleta“ sti za mladost kaj vablji, a kdor ju prerad ima, gotovo mu prerani grob kopljeta. Smodkin dim menda tako vpliva na pljuča, kakor peronospora na perje. Tobačna strupena rosa je po vsem svetu jako razširjena, saj beremo, da v naši Avstriji samó za tobák skupijo leto in dan do 70 milijonov goldinarjev. Hujše ko tobak na mladino deluje žganje-šnops na zdravje mladih in starih. Vlani je bilo suho poletje, zato ni terta skoro nič terpela za peronosporo; a letos je mokro leto, in zato je toliko kvar napravila po mnogih vinogradih. No, letošnjega leta (zvezdni) vladar je zvezda Saturn, in kadar ta vlada, pravijo vremenski preroki, da je navadno mokro in hladno leto. Skoro, da se je to vresničilo. Saturn, kakor poganski malik, ima koso v roki, „baš“ *) kakor smert. V mokrem vremenu bi mislil človek, mora tudi perje na tertah živahneje in bujno zeleno biti, pa ni temu tako, ker „strupena rosa“ je v deževni spomladi največ posmodi, da se kakor bi bilo poparjeno in ožgano zvija in kmalo odpade. Ni-li to podobno žganjarski strupeni mokroti, ki mesto oživljati in okrepčati, že in smodi in življenje krajša, da, kjer se ta kuga razširja, ondi ima smert obilnejšo košnjo? Menim, da bo en sam rožnivenec, da! ena sama Češčenamarija, ako jo serčno zmoliš, veliko blagodejnuše vplivala na duševno blaginjo, nego tisoč „kabanos“ ali „virziuk“, ali cel hektoliter špirta na telesno zdravje.

Potrata in trošenje denarja za nepotrebne stvari je velika hiba današnjega socialnega življenja. Nič manja pa ni domišljavost, da človeški um in čvrsta dla, vse premore, ne da bi potrebovala pomoči Božje. Toda resnica ostane trdna: „Daleč od krivičnikov je blagost, ker se ne menijo za tvoje zapovedi.“ (Ps. 118, 155.) „Prevzetnim se Bog upira, a ponižnim daje svojo milost.“ (Jak. 4, 6.)

Grozdje na plemenitejih pasmah tersnih mnogokrat ne dozori, ker ga prevleče plesnjina (oidium). Jagode na bolnih grozdih so kakor oko slepo, z mreno prevlečeno, v primeri s svetlimi čvrstimi zerni zdravih zrelih grozdov. Tako so tudi prevzetni bahači zaslepljeni, in ako se ne dajo za časa ozdraviti, gotovo poginejo. Z večine so oni, ktere je Bog na tem svetu z velikim imenjem; ali bistrejšim umom, ali kako drugo prednostjo oblagodaril, bolj izpostavljeni slepoti prvega poglavitega greha, nego priprosti, ubožni, terpin; a ti so kakšenkrat gledé verskih resnic bolj podučeni mimo prejšnjih. Tersna plesnjoba se odpravlja in grozdi se od nje očistijo s tim, da se vsaj dva ali trikrat v prvem zarodu in pozneje, potrosi se žvepljenim prahom. Duševna slepota prevzetnih glav se tudi najbolje ozdravlja spominjajoč se izreka Božjega: „Prah si, in v prah se boš povernil.“ (Gen. 3, 19.) Nevkrotena ošabnost, ki Boga noče poznati, bode hudo kaznovana: „Zakaj niz-

*) Besedica „baš“, kteri je gosp. pisatelj šaljiivo dal „ušesica“, rabijo Hervati sploh, radi pa tudi naših „hervatitovci“, če prav je orientalska „cigančica“, kakoršnih imajo naši sosede precejšno košarico. Toraj ni prav varno preveč od njih izmikati. Hervat namesto tega ima svoj „uprav“ in Slovenec pošteno domačinko „ravno“, „prav to“, „prav tako!“

kemu se skaže usmiljenje, a mogočni bodo močno kaznovani." (Modr. 6, 7) Tudi žveplo se omenja med različnimi mukami pogubljenih: „Če kdo moli zver in podoba njeno... bo pil od omotnega vina Božjega, katero je mešano v čaši jeze njegove, in mučil se bode v ognju in žveplu" (Razod. 14, 9-10.)

Tisti tersni škodljivci, ki vertajo rozge, kakor tertni kupec lesoteč (Weinstockbchrkäfer), ali pa mladice odščipujejo, kakor vinogradski rezač, ali cvetje uničijo in grozdne jagode ubadajo in kvarijo, da se suše in gnijejo, kakor to dela sukač kiseljak, so podobni vsem pohujšljivcem. G. Erjavec poveduje (str. 321.), kako se ima sukač preganjati: „Kjer se je po vinogradih ta kvarljivec zapasel, treba ga je na vse kriplje zatirati. Največ bodeš opravi, ako meseca avgusta iščeš in mestiš po listji jajca, ki so dosti očitna. Kadar leta metulj, zakurijo naj se ogoji, ali pa se postavijo tu pa tam plitvice z oljem in z gorečo lučico v sredi. Metulji se na lučicah osmodé ali se utopé v olju." Pohujšanje, kjer se je vtihotapilo, se tudi dosti očitno kaže iz govorjenja namreč, ali iz teh besed lahko se izležejo červi hudega dejanja. Težko je hoditi od lista do lista pri tertah in vsa jajčka sukačeve zalege ugonobiti, tako je tudi še silno težavniše dano pohujšanje popraviti. Z ognjem se le neke veše, metuljci osmodé, in to po noči. Ponočnjaki jo tudi marsikterikrat skupijo za celo življenje. Resničen je umeten latinski izrek, ki se od spredaj in nazaj (po hebrejski) beroc ga, glasi: „In girum imus nocte, et consumimur igni" = po noči se potepamo, v ognju se opekamo. V poznem poletju je v tihih nočéh slišati družega červa (žužka). „tertovnik" mu pravijo, ker tudi na terti živi, ki celo noč svoj enakomeren in melanholičen (tužen): čri, čri, čri kriči. To opominja nas ostre sodbe kraljeve: „Zvežite mu noge in roke, in veržite ga v zunanje teme: tam bo jok in škripanje z zobmi!" (Mat. 22, 13.) Še od družega červa govori naš Zveličar in od ognja neugasljivega in sicer trikrat zaporedoma: „Če te roka, noga, oko pohujša, odseci jo, izderi ga, ker bolje ti je z eno roko, nego, očesom iti v življenje, kot obé roki, nogi, očesi imeti, pa verženemu biti v pekel, v ogenj neugasljivi, — kjer njih červ nikoli ne umrè, in ogenj ne ugasne." (Mark. 9, 43.—48.)

(Dalje nast.)

Peš-potovanje z Juga skoz Slovenijo v Rim.

(Dalje.) Na posled obiskala sva še stolno cerkev v mestu Spoleti; krasna, umetna in veličastna je zidava te hiše Božje. Tukaj je apostoljska škofovska stolica, na kateri je sedel kedaj slavni papež Pij IX, blaženega spomina, kakor nadbiskop spoletanski. Južno stran mesta po visoki in lepo obraščeni gori so krasne in umetne letnice, letni gradiči, po romantičnih višavah prijetno nastavljeni. Južno-zahodno stran nad mestom je na gori samostan in cerkev sv. Frančiška; v tej cerkvi je blagi nadškof Janez Mastaj Ferreti, pozneje sv. oče Pij IX, storil obljube tretjega reda sv. Frančiška Serafa.

Iz mesta Spolete vodi cesta po gorski dolini, prijetni romantični okolici. Ob 11h pred poldnem sva na verhu visokega klanca, s katerega se taki cesta oberne navzdol v divje romantično sotesko in vodi dalje vedno polagoma se znižaje v krasno ravnico, v ktere začetku stoji mesto Terni. Proti večeru sva v tem mestu; od tod peljá tudi cesta in mala železnica v mesto Rieti, kjer so imenitne svetišča sv. Frančiška Serafa; med temi je cerkva na mestu, kjer je stala štalica, v kateri je ta ljubitelj presv. betlehemskega Deteta Jezusa prvi in prvi pot obhajal sveto Božično noč in napravil ljubljene božične jaslice. Potem v okolici je gora Kolumbija, druga Sinajska gora, na kateri je sv. oče Frančišk

od Kristusa prejel zakon, pravilo in vodilo svojega sv. reda. Druga cesta vodi na Monte-Rotondo, tretja pa na Narni — Civitta Castellana in v Rim; po vseh treh potih se dojde v večno mesto. Iz mesta Terni sva precej in že v mraku dalje šla. Pred dvema letoma so mene in tadanjega tovarša tu tako kadili zbog kolere, da sva komaj še živa ostala. Sedaj, ko bila je še hujša kolera, pa čisto nič ne. Ravnica od mesta Terni do mesta Narni je slična velikanskemu amfiteatru, okroglemu glebišču brez krova, obdajajo to ravnico vse na okolo visoke gore, nastavljene z lepimi letišči, terгови, seli in hišami. Jako prijeten, dobro obdelovan in rodovit je ta kraj. Hodila sva v noč do 10h in došla v mesto Narni, na stermem in skalovitem gorskem èrtu. Prenočila sva v prav pošteni kerčmi in z malimi troški.

25. sept. v jutro ob 6h bila sva pri sv. maši v častiti, silo stari stoljni cerkvi. Ta hiša Božja je s stebrovi predeljena v štiri ladije. Čudo lepa je konfesija pred in pod glavnim oltarjem, vse iz naj lepšega marmorja, v katerega vloženi so znaki in simboli vere in sv. Cerkve, zopet iz vsakoverstnega in različnih barv marmorja, — umetno, velekrasno delo, ki se smé meriti s konfesijami sv. ap. Petra in Marije Večje v Rimu. V to konfesijo vodijo dvojne marmorne stopnice, ima v licu petero vrát; srednje zapirajo grob sv. škofa in marternika narnskega, ime sem izpustil, — čvetero pa v prostorno kripto pod veliko prezbiterijo. Grob sv. mart. je ravno pod glavnim oltarjem, nad katerim čveteri marmorni stebri nebes nosijo. V kripti je oltar ravno; red grobom svetnikovim. Iz cerkve, vsako stran konfesije, vodijo še posebej dvojne marmorne stopnice v kripto, v nji je tudi sv. križev pot. Naj omenim sledeče: V Rimu in po vseh cerkvah v Italiji je sv. križev pot postavljen tako, da se prva postaja na evangeljski strani začne; dvanajsta postaja ima tri križe, vsi križi so precej veliki.

Ob 8h greva iz mesta Narni po umetni cesti ob sterma, skaloviti gori, med mestom in tostransko in onostransko goro je globok prepad, v čigar dnu ploví dél Tibere, zraven je pa železna cesta; krasen divje-romantičen prizor. Cesta vodi dalje preko hribovja tretje panoge Apeninske; prav prijetno in zanimivo potovanje, razgled velekrasen po lepo obdelanih gorah, gričih in gorskih ravninah. Na vskipočem skalovji in verhovih hribovja stojijo starodavni romanski gradovi, mesta in taborji. Povsod raste vedno zelena oljka, žlahtna vinska terta in dolge meje lepo vverstenega rožmarina. O poldne došla sva do sredine vzvišenega gorskega ozemlja, k cerkvi sv. papeža Lina mart. in počastila Najsvetejšega v presv. Zakramentu oltarja. Greva dalje skozi gorsko mesto Ortikolli; pri tem mestu počne se cesta polagano spuščati v dolino reke Tibere pri Borghetu. Došavši iz mesteca Ortikolli zagledaš visoko trojnoverhovato kamenito goro „Monte Sorato", ki stoji v sredini velikanske rimske valovite planjave, v bližini reke Tibere, ji vzhodno in južno stran obtéka. Slična je Šmarni gori na Kranjskem poleg reke Save; samo še višja in bolj sterma je.

Došla sva v dolino k reki; preko nje vodi dolg kamenit most z znamenji rimskih papežev. Ide se od reke malo navzgor in dojde se na veliko ravnico, samo žitno polje. Proti večeru dospela do mesta Civitta-Castellana, pred mestom je strahovit in globok prepad, naravni zemeljski presek, 150 metr. globok. Stene so grozovite, pokonci in pódse viseče in stoječe peščenice skale, vse z zelenjem in germičevjem obraščene; v dnu je ozka zelena dolinica, po kateri voda šumljá in mlina žene; iz skál v vsakoverstnih oblikah in slapičih curljá voda, ta prepad je na okoli ravnice ozemlja, na katerem

mesto stoji; to stran zopet jednaka ravnica; ne vidiš ga prěd, da do njega prideš, kar človeka silno iznenadi, sredi planjave z verha doli zagledati Švici podobno sotesko. Ta čudoviti prepad je ogleda vreden in občudovanja po izrazbi, ktero je učinila volja vsegamogočnega Stvarnika nebes in zemlje. In to je na ravnici, globoko doli v zémľjo med rujavimi granitnimi skalami in skladovji; po katerem so vsakoverstne oblike votlin, podmoljev, mostovžev, gričkov in piramid, — vse okinčano z zelenjem, travicami, germiči in visečimi ovijalkami. Lepe zelene tratice na pokoncu stoječih, na verhu ravnih skál osobito dobro dejejo očesu. Vrelci bistro vode na vse načine padajo, se vijejo in skakljajo po skalovju in pritakajo v potok v sredini krasne dolinice. Preko tega prepada vodi orjašk kamenit in umeten most v mesto. Na vhodu mosta je marmorni papeški znak, geslo, od Pija IX. Z mosta v grozni in lepi prepad je veličasten pogled — z vertoglavne višine! V prepadovo krasno dolinico ni nikjer drugej dohoda, kakor iz mesta po umetno izpeljanih stopnicah, deloma pa po podzemeljskih rovih. V mraku obiskala Kralja večne časti v presv. Zak. oltarja v cerkvi sv. Frančiška Seraf., na glavnem tergu. Zvečer, osobito soboto večer, je veliki terg natlačen ljudstva, največ možkih; taki je tu običaj. Cerkev lepo razsvitljena, toda le nekaj pobožnih ženic v nji; zvan pa burke in kramljanje. Bog in Odrešenik sveta je skoro zapuščen v svoji sveti hiši na zemlji. Osobito se ga ogiblje možki spol. Moram pa v pohvalo in izgled omeniti: povsod na Italijanskem, na deželi in po mestih, sem nahajal svečnikov in redovnikov, vsaki čas, pred Najsvetejšim klečati, moliti ga in častiti; kar osobito sveti in oživlja, spodbuja in vnema vérne k živi veri in pobožnosti do presv. Zakramenta oltarja in po s tim k vsemu dobremu.

(Dalje nasl.)

Sv. Anton **zgubljeno zopet najde.**

Ljudje, ki so vsi zašarjeni v raznih tvarinah, opraviilih in zadregah, prav velikrat kaj zamečkajo, založé in tako zagnjetejo, da po cele ure utegnejo iskati, in še nič ne najdejo. Večidel pa v kratkem zgubljeno reč zopet najde, kdor se priporoči sv. Antonu Pad. To skušnja poterjuje.

Pa še pri neki posebni zgubi sv. Anton pomaga... Poslušajte!

Soproga nekega častnika, oficirja, je žalovala zato, ker je bil njen mož pri vojaškem stanu vero zgubil. Zarad tega je nekega dne molila pred podobo sv. Antona Pad., in o tej priliki se v njeni bridkostni duši zbudí posebna misel. „Otrok,“ reče hčerki zraven sebe, „ti moraš sv. Antona prav goreče prositi, naj stori, da tvoj oče najdejo tisto, kar so zgubili.“ — „Kaj pa so zgubili,“ vpraša otrok priprosto.

„To boš pozneje zvedila,“ odgovorí mati, „le pridno moli, očetu pa tega nič ne pravi.“ — Otrok precej vboga. Nekaj časa pozneje stopi oče v izbo, ker ima z máterjo nekaj govoriti, vidi pa malo hčerko klečati pred postavo sv. Antona in ališi moliti, da naj bi vender svetnik očetu prinesel tisto, kar so zgubili.

Začuden vpraša sam sebe: „Kaj pa sem zgubil?“ Poslednjič se oberne k ženi in reče: „Povej mi vender, kaj pa sem zgubil, da otrok te besede govori?“

Ker pa je zapazil tiho zadrego pri soprogi, ni dalje tiščal za odgovor, in je to reč pustil pri miru;

le sam sebe je še enekrat poprašal: „Kaj nekje bi bil vender zgubil?“

Poslednjič, bilo je 12. rožnika (predvečer sv. Antona), prigovarja ženi, da naj pové, kaj da je zgubil. Zdaj pa žena soprogu mirno pogleda v oči, rekoč: „Ali bi bil ti volján, mene za vselej zapustiti?“

„Od tega pa vender ni govora,“ odgovorí mož, „ako zato toliko moliš in v cerkev hodiš, smeš to potolažena opustiti.“

„In vender, ljubi moj,“ odgovorí ona, „ako ne najdeš, kar si zgubil, se bodeva svoj dan morala ločiti za vselej.“

„No tak, zarotim te, povej mi že vender, kaj sem zgubil?“ reče častnik z vedno večjo nesterpljivostjo. Dobra žena vidi, da z odgovorem ne smé več čakati, se močno zajoka in pravi: „Vero — vero svoje matere si zgubil; — in jaz nočem za vselej od Tebe biti ločena! Ti tedaj moraš vero zopet najti, brez ktere ne moreš v nebesa.“

Ne da bi besedico odgovoril, odide oficir mermraje sam pri sebi: „vero, vero svoje matere, svoje soproge in svoje hčere!“ Vso ljubo noč nato je skerbua soproga, ki je nadalje zanj molila, čutila, da je po sebi hodil sem ter tje in od časa do časa ponavljal: „Vero, — vero svoje matere.“

Drugo jutro stopi zopet v sobo svoje žene, in ko najde izbo ozališano, vpraša: „Imate li danes kako praznovanje?“ Odgovorí mu: „Obhajamo praznik sv. Antona Padovanskega. — „A — tega svetnika tam,“ reče kažejoč na podobo, „kteri zgubljeno zopet prinese. No — hvala sv. Antonu!“ In ko ga žena skerbljivo pogleda, pravi nadalje: „Res, ljuba ženka, zgodilo se je, našel sem, kar sem bil zgubil; pred vsem pa moramo tvojemu svetniku darovati voščeno svečo. Berzo pojdemo!“ Grejo tedaj na porto frančiškanskega samostana, in vratar mora precej poklicati enega patrov, da oficirja spové, kajti zopet je vero našel. (Märk. Kirchenbl.)

Razgled po svetu.

Zagreb. Tudi na Hervaškem tista tabačna, polimatematična in brošćeva dōba goropadno kosí šolsko mladino. Ko se mladenči bližajo času, da bi morali koristni biti sebi in človeštvu, pa gredó pod zémľjo! V Zagrebu, kakor poroča „Katol. List,“ je letos že sedmega klerika ugrabila nemila smert, namreč Zvonimira Rožman-a, bogoslovca 3. leta, sina učitelja Petrovinskega. — Se vé, ako dijak, kteri hoče vsim zahtevam kos biti, mora do 11ih zvečer razne naloge zdelovati in lekcije študirati, pa zopet zjutraj ob 5ih iz postelje k papirjem in knjigam zlesti, zraven pa še morebiti puši ali je drugim neredom vdan; potem ni čudo, ako zgodaj začne hirati.

I. Bratovske zadeve **molitvenega apostoljstva.**

(Vesoljni namen za mesec listopad (november.)

a) Glavni namen:

Terpeče duše.

(Spis poterjen in blagoslovljen od sv. Očeta Leona XIII.)

Nehoté misli bralcec „Zg. Dan.“, zroč ravno imenovani namen za mesec november pred seboj, znabiti

na uboge duše v vicah; in sveta ter dobra je misel, moliti za mrtve, da bi bili rešeni svojih grehov; resnično so to terpeče duše, saj se zato imenujejo uboge duše, in noben kristjan jih ne bo pozabil v svojih molitvah, naj manj v mescu listopadu (novembru); na to dolžnost opominja ga vseh vernih duš dan in obiskovanje grobov ta dan.

A pri tem namenu ne menimo ubozih duš v vicah, ampak — tega nas spominjajo vsi Svetniki precej 1. dan v mescu, praznik blaženih bratov v nebesih — uboge Evine otroke, ki k njim in njihovi Kraljici kličejo in zdihujejo, žalostni in objokani v ti solzni dolini.

To tedaj je enkrat naš kraj, pregnanstvo, in med tem so solze naš kruh noč in dan; to je naša pot in njen konec, da moramo iti po mnogih križih v nebeško kraljestvo. (Apost. dej. 14, 21.) To prednost pa tudi ima terpljenje tu na zemlji, da vodi, če tudi še tako kratko, a poterpežljivo prestano, v večno veselje, da nam pridobi neizmerno veličastvo. Vzroka dosti, da Jezusovo Serce v molitvi na vso moč prosimo, naj dodeli vsem s križem obteženim milost, da ga v duhu vere in ljubezni nase vzamejo ter njemu sledé, da ne veržejo lahkega bremena proč, da ne izgubé krone, da si z nepoterpežljivostjo in mermranjem še večje kazni ne zaslužijo.

Toda tudi teh prav za prav ne menimo, kajti to so vsi kristjanje brez izjeme, vsi morajo nositi križ, in vsem veljajo besede: Kdor mi hoče slediti, naj zataji samega sebe in naj vsak dan jemlje svoj križ na-se, ter mi naj sledi (Luk. 9. 23.); ampak one prav posebno ta mesec v molitev priporočajmo, ktere posebno težek križ teži, katerim je njih križ huda skušnjava, odločilna preskušnja.

Da se teh pred vsem usmilimo, zahteva že čisto človeško sočutje. Pravični ima usmiljenje tudi z živaljo, brezbožnikovo serce pa je neusmiljeno. (Preg. 12, 10.) Tudi živali, če prav je njena bolečina le zamolkla, temna muka, brez zavesti, se usmili pravi človek, ravno zato, ker zre pri tem podobo svojega lastnega terpljenja in svoje lastne revščine; koliko sočutje se mu še le obudi, ko zre na terpečega brata, človeka, kak ponižen strah ga mora pretresti, ko bi moral prej ali pozneje znabiti sam kaj tacega terpeti? Človek sem, toraj se mi vse, kar je človeškega, zna pripetiti, je rekel nek modrijan našega rodu. Kako sočutje še le mora biti v kristjanovem sercu? Terpene, ki jih vidi, so udje Kristusovega telesa, kakor on sam, in Kristus sam tako rekoč terpi pred našimi očmi v teh svojih udih. Kristus pa ima sočutje, izkazano našim terpečim bratom kot za sebi izkazano, ter ga bode enkrat tudi tako poplačal: Kar ste storili enemu mojih naj manjših bratov, to ste meni storili. (Mat. 25, 40.) Žalostne tolažiti je delo duhovnega usmiljenja, in apostelj nas k temu opominja ne le z besedo: Jokajte z jokajočimi (Rim. 12, 15.), temveč tudi s svojim vzgledom, govoreč o sebi: Kdo oslabi, da tudi jaz ne oslabim? Kdo se pohujša, da bi jaz ne gorel? (2. Kor. 29, 11.)

(Dalje nasl.)

b) Posebni nameni:

1. *Vsi Svetniki.* Ta in vsaki dan v mescu vse naznanjene, a še ne zaznamovane ali nenadne zadeve. Avstrijski katoliški shod.

2. *Vse verne duše.* Za pobožnost pri pogrebi. Več zadev zaradi cerkvenih pokopališč. Da bi se razumelo in pospeševalo junaško delo ljubezni za verne duše.

3. *S. Pirminij.* Elzaško in Pfalca. Važne volitve. Da bi se zaterlo počenjanje več sovražnikov katoličanom in pohujšljivcev.

4. *S. Karol Borom.* Boromejke. Več deških in duhovskih semenišč in ujih duhovnih predstojnikov. Več hudo bolnih.

5. *S. Emerik.* Ogerska in Hervaška. Mnogi, od katerih je odvisen blagor mnogih. Več vzgojevalcev in vzgojevalk in ujih gojenci. Prav veliko mladih ljudi.

6. *S. Leonard.* Za dobre dušne pastirje in učitelje. Več redovniških družb. Več redovnikov.

7. *S. Engelbert.* Nadškofija Kolinska. Nekaj „lučnjakov“ in zapeljanih. Več onih, ki greše iz navade.

8. *S. Bogomir.* Za mir med kerščanskimi narodi. Prav veliko družin. Več onih, ki se posebuo radi prepirajo in nasprotujejo.

9. *S. Božidar.* Naši vojaki. Več za dušni blagor mnogim važnih stavbinskih zadev. Več zakonskih.

10. *S. Andrej Avelin.* Za dobre in verle posle. Vsi, ki so v nevarnosti pred mrtvudom in sploh telesno terpeči.

11. *S. Martin, škof.* Pospeševalci molitvenega apostolstva in Serca Jezusovega bratovščine. Več ubogih. Več izseljencev. Več rokoodelskih učencev.

12. *S. Martin, pap.* Da bi se rešile nevarne razmere. Več jetnikov in preganjanih. Več zaslepljenih.

13. *S. Stanislav.* Novinci Jezusove družbe. Društvo sv. Kanizija in mladina, ktere vera in pravost je v nevarnosti. Več redovniških hiš.

14. *S. Josafat.* Poljska. „Duhovni in obhajanci.“ Več hudo stiskanih. Vsi, ki jih zaradi vere preganjajo.

(Dalje nasl.)

II. Bratovske zadeve N. lj. Gospé presv. Jezusov. Seroa.

V molitev priporočeni:

Na milostljive priprošnje N. lj. G. presv. Jezusovega Serca, sv. Jožefa, sv. Nikolaja, ss. Hermagora in Fortunata, naših angeljev varhov in vsih naših patronov Bog dobrotno odverni od naše dežele poboje, umore in samomore, odpad in brezverstvo, prešestvanje in vse nečistosti, sovraštva, preklinjevanja in vse pošastne pregrehe in velike nesreče. — Oseba v bolezni za zdravje. — Da bi se volja spolnila v neki zadevi. — Neka umerla duša, ki se je bojé, da še kaj potrebuje. — Bolan duhoven in dobrotnik ubožnih dijakov, priporočen za pomoč. — Priserčno se priporočate dve osebi v gorečo molitev udam „Naše ljube Gospe presvetege Serca in sv. Jožefu“ za posebno dušno milost, z obljubo, ako bo ta milost zadobljena, se bo zahvala po „Zgodnji Danici“ razglasila. — Žena priporoča svojega bolnega moža udom „Naše lj. Gospé presv. Serca in svetemu Jožefu za ljubo zdravje na duši in na telesu, z obljubo, da hoče po uslišanji zahvalo po „Zgodnji Danici“ razglasiti. — Neka žena se priserčno priporoča v gorečo molitev udom „Naše ljube Gospe presvetege Serca“ za ljubo zdravje, z obljubo, ako bo uslišana, da hoče zahvalo po „Danici“ razglasiti. — Za preloženje križev neka oseba. —

Zahvale.

Bil sem v zlo nevarni smertni bolezni, in tudi že previden s ss. Zakramenti za umirajoče, ter da že skoraj ni bilo upanja za ozdravljenje; slednjič sem se še zatekel s polnim zaupanjem k Jezusu, Mariji, sv. Jožefu, sv. Antonu Padovanskemu, pa k sv. Francišku Seraf. za ljubo zdravje in za usmiljenje Božje z obljubo, da se bodem po uslišani prošnji tudi s polnim imenom zahvalil. Zato naj bodo vedno slavljene hvaljene in češčene Jezus, Marija, sv. Jožef, sv. Anton Padovanski in sv. Francisek Seraf. — zdaj in na vekomaj.

Franc Kovačič.

Zahvala Mariji D. Lurški, sv. Antonu Pad. in sv. Francišku za priprošnjo, da sem se ozdravila, in za najdenje zgubljenih pisem. M. K.

Listek za raznoterosti.

Novosti. Kerščanski Detoljub, III. zvezdek, je ravno prišel na svetlo in se dobiva pri gosp. kat. Ant. Keržicu, ali pa tudi pri vredniku tega lista. — Detoljub dela posebno v korist domače mladine, kakor n. pr. Sv. Detinstvo v korist poganskih otročičev; torej je posebnega priporočevanja in razširjanja vreden. — „Detoljub“ stane na leto 40 kr. Udje, ki plačujejo na leto po 1 gld., dobivajo ga brezplačno. — Tudi knjižice: „Ali znaš?“ „Mala zakladnica“, „Pritel ditēt“ (češki) in „Der christliche Kinderfreund“ se dobivajo pri g. A. Keržicu. —

✠ V Škofji Loki je 29. t. m. o 1/2 10ih dopoldne po kratki bolezni umrl čast. gosp. Simon Kosmač, duhoven v pokoj. Rojen je bil 16. okt. 1815 na Breznici na Gor., posvečen l. 1841. — Bil je že več časa do terdega gluhi. Bog mu daj večni mir!

Judovskih pisarjev ne poslušajte! — Razpošilja se bahaško in zelo našopirjeno vabilo k naročilu na „Meyers Konversations-Lexikon“, nov natis. Kakošno delo da je, kaže dosti očitno natis od l. 1871. V členu „Jezus“ n. pr. piše o Bogu in Odrešeniku tako, kakor navadno brezvérci, citira pa med drugimi viri Straussa in Renana. V členu „Jesuiten“ laže o tem redu, kakor drugi sovražniki katol. Cerkve. Dosti je, ako omenimo, da judinja „Neue Freie Presse“ hvali „die neuste Auflage“ kot „mustergültige, rückhaltlos zu empfehlende; — auf der Höhe der Zeit stehendes Conversations-Lexicon“ — Ne dajate toraj denarja sovražnikom kat. Cerkve za dela, s katerimi zatirajo našo sv. vero, naše naj večje svetinje psujejo.

Na Graških visokih šolah se je ustanovila nova študentska katoliška družba „Karolina“, ktera je 21. vinot. s sv. mašo pričela svoje življenje. Ker pa vsakemu dobremu djanju peklenšček svoje parkeljne nastavlja, je tudi tam skušal s renčanjem in žvižganjem psovati dijake, gredeče iz cerkve. Toda policija je nespodobnosti ustavila in razsajače odpeljala, kamor se jim spodobi. Veselica je bila potem sloveča in od prav slavnih osebtev obiskana. Njeno glasilo je: „Pro Deo et Patria — Za Boga in domovino!“ Glasile so se napitnice na Papeža in Cesarja. — Slava novi katoliški dijaški družbi!

Dunaj. Ker se bliža veliki katoliški tabor na Dunaju, naznanja se, da g. dr. Simon Hagenauer (Wien, I, Wollzeile 3) je oskerbljevalec zadevnih biljetov,

oklica itd. in je že zdaj pripravljen postreči vsakemu, kateri želi kaj bolj natanko zvediti zastran zljajšanja vožnje itd. pri vdeleževalcih.

Rim. Lažnjivi časniki so veliko pisarili, kaj vse sta papež in nemški cesar med seboj govorila o papeževem sedanjem stanju itd. Tem lažem nasproti so sv. Oče do vsih vladnih dvorov poslali pisanje, ki pojasnuje, da se ne more reči, da obiskanje nemškega cesarja v Rimu je tikalo rimsko vprašanje, da pa sv. Oče, kakor poprej, nikoli ne bodo menjali protestirati proti neprenosljivemu stanu Sv. Stola, in vsih katoličanov prositi, naj brez prenehanja delajo na to, da se rimsko prasanje reši.

Rim. Amerikanski listi veliko pišejo o nekem novem društvu, ki se po Ameriki močno razširja. Udje se imenujejo „delavski vitezi.“ Sv. Oče papež so to družbo poterdili s pristavkom, da naj se v pravih spremene nekteri nejasni ali sumljivosti podverženi stavki. —

Dobrotni darovi.

Za dijaško mizo: Blaga gospa J. Večeva tri kosce še dobre obleke (ki je razdeljena dvema prav potrebnima dijakoma). — Prečast. gosp. župnik Karol Tedeschi 6 gld. — Č. g. gimn. kat. in kapl. Jan. Gerčar 3 gld. — Č. g. kat. in kapl. Ant. Kukelj 3 gld. — M. V. R. 30 kr. — Čast. g. A. St. 2 gld. — Čast. gosp. župnik Iv. Tavčar 2 gld.

Za sv. Detinstvo: Iz Kranja 13 gld. — Prečast. g. župnik Jan. Rozman 10 gld. — Neimenovana 1 gld. — Iz Radolice udje po č. g. Val. Erženu 13 gld. 38 kr. — Č. g. J. Skvarče, kurat v Budanjab. 14 gld. — Čast. g. Izidor Normali, katehet v Rudolfovem, 10 gld. 21 kr. — Č. g. J. Azwan, župnik na Dovjem, 30 gld. — Čast. g. A. Keržič, nuški katehet v Ljubljani, 50 gld. — Č. g. Fr. Perpar, duh. pomočnik v Smarjeti, 9 gld. 60 kr. — Po Antoniji Pfajfar 3 gld. za 12 udov.

Za sv. Očeta: Nevlje 6 gld. 70 kr.; Tuujice 2 gld. 50 kr.; Motnik 3 gld. — Č. g. kapl. A. Kukelj 2 gld.

Za spominek r. g. Jož. Jeriča: Čast. g. župnik Fr. Kepec 2 gld. — Preč. g. dekan Andrej Drobnič 5 gld.

Za varhe Božjega groba v Jeruzalemu: Čast. gosp. župnik Fr. Kepec 1 gld.

Za misijone na Jutrovem: Od dveh neimenovanih po č. g. Val. E. 110 gld. — Neimenovana 1 gld.

Za zidanje nove farne cerkve ss. Fabijana in Sebastijana v mestu Kočevskem: Č. g. kapl. A. Kukelj 5 gld.

Za usmiljene sestre v Adrianopolu: Čast. gosp. Fr. Ožušič, duh. pom. v Idriji, 5 gld.

Za afrikanski misijon: Č. g. župnik M. Preželj 1 gld. *Za družbo sv. Bonifacija:* Kamniška fara 8 gld. 26 kr.

Za Danski misijon: Preč. g. J. O. 2 gld. *Za sirotišnico v Kočevji:* Čast. g. Matija Kadunec, administrator v Pteloki 6 gld.; — preč. g. kan. Rihard Frank v Rudolfovem 5 gld.; — čast. g. Peter Erjavec, župnik v Trebovljah 5 gld.; — č. g. Ant. Fischer, župnik pri Sv. Jederti, 1 gld.; — Mil. g. Andrej Jordan, prošt v Gorici, 5 gld.; — preč. g. U. Golmajer, častni korar in dekan v Tomaju, 2 gld.; — čast. g. A. Notar, duh. pastir v Plavjah, 5 gld.; — č. g. J. Brence, župnik pri sv. Gregorji, 4 gld.

Popravek. V zadnji Dan. št. 43, na prvi str. druge kolone, v 13. verstici od zgoraj naj se bere številka „118“ (namesto: 1818).